

Politični ogled.

vojaških knjig: službeni pravilnik (Dienstreglement), vadbeni pravilnik (Exercierreglement), bojna služba (Felddienst), kratek poduk o zemljišču (Terrainlehre), nova puška (Gewehrwesen), službovnik (Felddienst), garnizonska in stražna služba (Garnisons- und Wachtdienst) i. dr. Z omenjenimi knjigami in knjižicami, ktere je natisnola družba sv. Mohora, ustregel je g. Komelj zelo slovenskim vojakom, podčastnikom in častnikom ter mnogo pripomogel k boljemu in temeljitejemu poznanju vojaških postav, dolžnosti in vsega važnega, kar se tiče vojakov in vojske. Kako težavno je bilo podučevati vojake, samo slovenskega jezika zmožne, ko se je v vojašnici in v boju lomila taka slovensčina, da je bila groza! Še l. 1877. obhajale so me slabosti, ko nam je vodja bojne postave zabijal v glavo v taki mešanici, da ga živa duša ni mogla umeti, potem pa jezno ropotal in se repenčil, ko ubogi novinci niso vedeli drugega odgovora na njegova čudna vprašanja: kakor strašno smešna zijala prodajati in vendar je držal slovenski pravilnik v rokah! Kaj bi se pa onemu reklo ali celó zgodilo, kteri bi Nemcem razkladal vojaške dolžnosti in taki „spofrderbani“ nemščini? Zeleti bi tedaj bilo, da bi se posebno onim podčastnikom, kteri imajo novince podučevati, poslovenjene vojaške knjige toplo priporočile in bi se oni marljivo vadili, vojakom potrebne reči v domačem jeziku razumljivo učiti. — Svtili cesar darovali so 200 gld. cerkvenemu predstojništvu v Steuerbegu, dekaniji Feldkirchen na Koroškem in sicer za cerkveno popravo.

Kakor novine poročajo, bila je 14. dec. v Celovcu največa zima med vsemi evropejskimi opazovalnimi postajami. Pojemanje mraza ni dolgo trajalo, zdaj spet narašča. — V Belaku umrla je neka vdova vsled ostrupljenja z že odrgnjenimi žveplenkami ter zapustila troje neprekrbljenih otrok.

V. S.

Iz Konjic. (Sodnijska razsodba.) Z ozirom na dopis v števil. 42. „Gosp.“ od 16. oktobra o ranjenih dveh fantih, ki so z drugimi lovca na cesti nadlegovali, naj bo še dostavljeno, da je sodnija fante nekrive spoznala. Ali sta morala lovca, ki sta dva fanta obstrelila, kaj krvavega denarja njima plačati, ni znano; to pa vemo, da je eden oproščenih fantov menda iz samega veselja, da je srečno odletel, neko priletno žensko, ki je mirno po trgu šla, koj na potu od sodnije zgrabil in v sneg vrge! — Radovedni smo, ali bo novi državni zbor tudi popravo kazenske postave v roke vzel. Zdaj, ko je cena petroleju povišana, bi vsekako kazalo, da se pospešuje pridelovanje leskovega olja, kterega bi se obilno spečalo, ko bi se vpeljalo pri sodnijah za mazilo pri razposajencih. Naj naši drž. poslanci to premislijo! Po Tinjski župniji grozno razsaja vratna vnetica difteritis, mnogo posebno mlajših ljudi je že pomrlo.

Avstrijske dežele. Vojaška postava bila je dvakrat zavržena, ker 180 konservativno-narodnim glasom v tako važnej reči ni hotelo od 155 liberalcev pristopiti toliko, da bi se naši $\frac{2}{3}$ vseh za postavo potrebnih glasov. Ker je pa gosposka zbornica enoglasno sprejela postavo, prišlo je do tretjega glasovanja v soboto 21. decembra t. l. Konservativno-narodni poslanci so po dr. Smolki predlagali, naj se vojaška postava sprejme po načrtu visoke vlade, čije predsednik je grof Taaffe. Na to nastane velik prepir med liberalci samimi. Liberalci Pajer, Hofer, Suesz in Alter so govorili za postavo, liberalci: Fürnkranz, Karnerl (oj, oj), Sturm in Kepp zoper njo. Naši poslanci so se deloma smejali, deloma čudili, kako so se stari liberalni prijatelji, nemški zveličarji, med seboj topli, butali in grizli. Naposled pride do glasovanja in res 37, ali kakor nekateri štejejo 40, liberalcev je od prejšnjega svojega glasovanja odpalo in glasovalo za vojaško postavo tako, da je ta bila sprejeta z 223 glasov proti 105, t. j. s 4 glasi več, kakor je postavno treba, namreč 219. Svtili cesar so še isti den postavo za 10 let podpisali in potrdili. Proti njej trdovratno glasovali so vsi štajerski liberalci in nemškutarji: dr. Duhač, dr. Forregger, Lohninger, Hakelberg, Pauer, Karnerl itd. Sedaj pozna Avstrija svoje strice. Da so koroški liberalci soglasovali, o tem ni dvomiti in jih tudi beremo o novinah, da so nasprotovali: Wran, Petritsch itd. Grof Taaffe je torej sijajno izpolnil obljubo svitlemu cesarju storjeno: Čehe je spravil v državni zbor in vojaško postavo dognal, ali ob enem je tudi „nemško liberalno in ustavoverno stranko“ razdjal in razklal in za vselej storil nemogočo, da zasede ministerske stole. Tako jamrajo liberalni listi sami. V teku 11 let je se ta ošabna in grozno sebična stranka sama zdelala. Na 100 let tudi bi ona bila dovolila vojaško postavo, ako bi za obstanek jenega gospodarstva treba bilo. A sedaj je krčevito nasprotovala, ker je bila v manjšini ter stregla vreči grofa Taaffeja, a zgodilo se je nasprotno. Ošabna stranka leži pod klopjo razbita in razklana in osmešena. V odborih so konservativni poslanci sklenili odpraviti posilno legaliziranje, tudi so liberalno postavo o uravnavi gruntne dache tako preustrojili, da si bodo kmetje kos pomagati z ugovarjanjem zoper preveliko veenitvo čistega dohodka. Naš poslanec baron Goedel bil je od zdravnikov prošen, da je teh prošnje predložil državnemu zboru, naj ta prizna vrščnikom pravice do posebnih zbornic, kakoršne imajo sedaj advokati in notarji, in blizu tudi trgovci in obrtniki. To bodi kmetom v opomin, da tudi mislijo na kmetijske zbornice z enakimi predpraviciami. Češki poslanec dr. Greger je nasvetoval, naj se odpravi dosedanje „objektivno postopanje“ zoper časnike, t. j. naj ne konfiscirajo c. k. okrajni glavarji in pravdniki

nepovoljnih listov tako, da bi se list pograbil, a pred sodnijo nič ne razpravljalo: je li list kriv ali nedolžen. „Slov. Gospodar“ je bil večkrat tako pograbljen pa nikoli ni od sodnije izvedel prav: zakaj? Državni zbor je svoje delovanje odložil do 15. januarja 1880. Kranjski nemčurji bi radi dr. Kalteneggerja spustili, ko bi jim le deželni zbor nemčurski ostal. To je abotno. Ves deželni zbor kranjski se ima razgnati; nove volitve bodo nemčurjem pokazale — zadnjo pot. Sploh pa deželni zbori letos ne morejo biti pozvani. — V Gališkem je vsled strahovite zime uže 22 ljudi zmrznilo. — V Novogradskem okraji na Moravskem je 26.000 ljudi brez hrane. Bog se namili in dobri ljudje. Čehi so cesarju predložili spomenico o enakopravnosti z Nemci, katera bo nam Slovencem v zgled in jo bo „Slov. Gosp.“ pribodnji objavil. — Hrvati so sklenoli čakati zopet na eno leto, da se z Magjari pogodijo. To-like popustljivosti pač ni bilo treba. — V Travniku v Bosni je pogorela kosarna in je 1/2 milijona gold. škode. Bivši minister grof Andrassy dal se je slovesno sprejeti v 31. red freimaurerski. Te komedije zvedinim katoličanom res ni bilo treba brati v časnikih. Mi dobro vemo, kdo je grof Andrassy in kdo so freimavrerji!

Vnanje države. Ruska carinja je na smrt zbolela, čeravno se je zarad milejšega podnebja podala na južno Francosko. Divji Turkomeni napadajo ruske namejne trdnjave v Aziji. V Šleziji na Nemškem je strahovit glad; mesta in vasi, ki štejejo po 2000—6000 duš, nimajo nobenega živeža in vlada jim ga mora sedaj kupovati. Zoper katoličane še pa ista vlada vedno ostro postopa po „majnikovih“ postavah. V Badenju je nadškof pred 15 leti umrl, a freimaurerska vlada še sedaj brani ivolitev novega višjega pastirja. Francozi so dosedanje ministre zamenili z novimi, ki bodo še bolj sovražni svetej Cerkvi; škofom so plačo priškrcnili za 435.000 frankov. Italijanska vlada je 12 milijonov odkazala, da se stavijo razne državne palače in tako siromaki dela dobijo, ker sicer gladu umirajo. — Črnogorci še niso dobili ne Gusinja ne Plave; brez boja si Turk ničesar ne da izviti. Bolgarski knez neče razpisati novih volitev, ker se s takimi poslanci ne da vladati, kakor so bili zadnjič izvoljeni. — Angležem se v Afganistanu huda godi. Generala Roberta so vrgli vun iz Kabula in sedaj čepi v Šepuru na planjavi, konji in kamele so mu poeepale, ima samo 7500 mož in 23 kanonov. Okoli in okoli je pa obdan od sovražnikov, zveza z Indijo mu je pretrgana; sedaj hiti mu general Bright in general Stewart na pomoč. — Chilenci v Ameriki so zopet sijajno zmagali, bolivijanska vojna je tepena in jihov general Vilegas ulovljen in 1500 mož ter 13 kanonov zaplenjenih. Ob enem so Peruvijancem vzeli zadnjo ladijo oklopnico. —

Za poduk in kratek čas.

Kako je hudič ukraden kos kruha odsluževal.

(Narodna pripovedka.)

Ko še so slovenski kmetje grajščakom podložni bili ter jim morali pri vsakem opraviu pomagati, šel je nek kmet v gosposčino orat in je samo kos trdega kruha s seboj vzel. Trda ral ga je jako utrudila ter je zelo lačen in žejen postal. Ne daleč proč pa je bil studenec. Pustivši svoj kos kruha na smuki gre s črepinjo po vodo, da bi jo k trdemu kruhu pil in se spet poživil. Toda ko nazaj pride, ne najde več kruha, dasiravno ni bilo žive duše videti, ki bi ga bila odnesla. Sirotek je moral lačen dalje orati.

Ob žetvi se pride temu kmetu močen človek za hlapca ponujat. Ker ni nič druga terjal, kakor živež, vzeme ga kmet v službo. Prvi den reče hlapec kmetu: „Idi pa nama pri gospodu vso žetvo vdinjaj; vendar plačilo zahtevaj še menjšo, kakor ti gospod obljubi“. Kmet vdinja vso žetvo in zvečer gresta s hlapcem žet. Ker kmet ni bil vajen po noči delati, začne se mu kmalu dremati. Ko hlapec to vidi, mu prigovarja, naj se le vleže, on bo že sam žet, dokler bo mogel. Kmet zaspi, hlapec pa zabrizga in zdajci je od vseh strani priškakljalo vse črno vražičev s srpi v rokah pomagat žet, tako da je do jutra bilo vse požeto. Kmet se čudi, kako je bilo to mogoče, še bolj pa gospod; ali ker je delo opravljeno, jima plati in onadva odideta.

Drugi den reče hlapec kmetu: „Idi, pa nama pri gospodu vso košnjo vdinjaj, vendar zahtevaj menje, kakor ti gospod obljubi“. Kmet vdinja vso košnjo in zvečer že gresta kosit. Tudi pri košnji se je kmetu kmalu začelo dremati in ko hlapec to opazi, mu prigovarja, naj se le vleže, on bo že sam kosil, dokler bo mogel. Kmet se vleže in zaspi, hlapec pa zabrizga in spet je privrelo vse črno vražičev s kosami pomagat kosit, tako da je do jutra bilo vse pokošeno. Kmet se vzbudi in čudi, kako je to mogoče, še bolj pa gospod; ali delo je bilo opravljeno, gospod jima izplača in onadva odideta.

Tretji den reče hlapec kmetu: „Denes pa nama idi pri gospodu vso mlat vdinjaj; vendar mertuka le toliko zahtevaj, kolikor bom jaz zamogel enkrat odnesti“. Kmet se z gospodom pogodi in zvečer že gresta mlatit. Kmetu se je spet začelo dremati in hlapec mu spet prigovarja, naj se le brez skrbi v parno vleže, on bo že sam mlatil, dokler bo mogel. Potem hlapec zabrizga in spet je prišlo toliko jegovih pomagačev, da so do zore vse zmlatili. Ne gospod pa ne kmet nista mogla zapopasti, kako da ta človek toliko opravi. Ko je bilo žito zvejano in zmerjeno, začne si hlapec mertuk nalagati. Pa kaj če biti? Vse gospodovo zrnje je že imel skoro na ramah, samo ene lajte ni mogel nikam več djati. Kmet se je v pest